

Так зокрема, наявність владних повноважень НБУ вказує на право встановлювати правила поведінки і домагатися здійснювати їх за допомогою передбачених законами впливу.

Банківське регулювання – це одна з функцій Центрального банку України, яка полягає в створенні норм, що регулюють діяльність банків та визначають загальні принципи роботи банківської системи. Підвищення незалежності центрального банку пов'язане з поліпшенням економічної ситуації в країні, відкриває нові можливості, а актуальність дослідження незалежності визначається тим, що вона є важливою умовою для успішного розвитку ринкової економіки.

Оскільки розвиток банківського сектору є надзвичайно актуальним з погляду перспектив розвитку економіки та безпеки держави, необхідно упорядкувати структуру нормативно-правових актів банківського законодавства, посилити стійкість банківської системи та зміцнити довіру з боку інвесторів.

*Олефір А.О., к.ю.н., асистент
кафедри цивільного, господарського
та екологічного права
Полтавського юридичного інституту
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЯК МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОТРЕБ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

Державні закупівлі – це самостійний механізм регулювання господарських відносин, що застосовується не в межах якогось одного, а на різноманітних ринках, забезпечуючи реалізацію різних напрямів економічної політики держави, як-от: антимонопольно-конкурентної, антикорупційної, інвестиційної, інноваційної, зовнішньоекономічної, промислової, розвитку малого підприємництва і ціноутворення. Тому приватно-правова дефініція державних закупівель у Законі України «Про здійснення державних закупівель» від 10.04.2014 р. не відображає правову природу даного явища, чим у значній мірі пояснюється нівелювання його господарської корисності в Україні.

Розвиток вітчизняного законодавства в сфері державних закупівель перманентно супроводжували проблеми макроекономічного і мікроекономічного порядків. Утім, предметний аналіз розпочнемо з Закону України «Про здійснення державних закупівель» від 01.06.2010 р., що став втіленням корупціогенності, недоугої економічної політики. До основних негативних рис цього нормативного акту варто віднести такі: (1) дискримінаційні стосовно учасників підстави зміни істотних умов договору про закупівлю, інші спеціальні права замовників під час укладання договору; (2) повідомлення про проведення тендеру не обов'язково оприлюднювалося в мережі інтернет; (3) тривалі строки проведення закупівельних процедур; (4) великий розмір забезпечень конкурсних пропозицій, що часто перешкоджав брати участь у торгах представникам малого і середнього підприємництва; (5) процедура електронного реверсивного аукціону містила недоліки і під-

стави для зловживань [3]; (6) заборона участі пов'язаних осіб у тендерах обмежувалася випадками, коли два чи більше учасників одних торгів є пов'язаними між собою; (7) наявність широких (неконкретних) підстав для проведення процедури переговорів; (8) не визначено мір відповідальності за неналежне застосування процедур закупівель, як і не встановлено чіткого обов'язку застосування щодо кожної з них; до других етапів попередньої кваліфікації та двоступеневих торгів, коли вже точно сформоване технічне завдання на закупівлю, не допускаються нові учасники; (9) значна кількість винятків зі сфери застосування закону про здійснення державних закупівель, за наявності яких цей нормативний акт не застосовується, зувення кола замовників; (10) наявність підстав для зловживань у порядку оскарження закупівельних процедур з боку недобросовісних суб'єктів господарювання; (11) неефективна система кваліфікаційного відбору учасників, що не гарантує допуск до оцінювання пропозицій тільки тих суб'єктів господарювання, які спроможні в повній мірі задовольнити потреби замовника; (12) порядок розгляду й оцінювання пропозицій учасників має абстрактний характер, містить обмежене коло якісних критеріїв оцінки, не забезпечує єднання економічної ефективності та якісних параметрів товарів і послуг; внаслідок чого їх позитивні нецінові властивості не враховуються; (13) законодавчі вимоги до підготовки документації конкурсних торгів і технічних специфікацій не враховують специфіки закупівель лікарських засобів, виробів медичного призначення, медичної техніки, медичної послуг; (14) не здійснюється стратегічне планування державних потреб; (15) договори про закупівлю часто укладаються з торговельними посередниками, а замовники в особі органів публічної влади виконують невласливі їм функції, здійснюючи закупівлі; (16) не передбачений належний контроль за виконанням договору про закупівлю; (17) неузгодженості між централізованою та децентралізованою системами державних закупівель.

Все це призводило до неефективного використання дефіцитних матеріально-фінансових ресурсів, монополізації закупівельних ринків і зменшення конкуренції, корупційних правопорушень, коли своєчасно й у повному обсязі не задовольняються суспільні потреби у товарах, роботах і послугах, які купуються за завищеними цінами, придбання продукції низької якості, а отже, неефективного виконання державних функцій. Тобто, даний правовий режим містив усі необхідні передумови для корупції, також не забезпечувалося своєчасне задоволення державних потреб. З огляду на спрямованість на досягнення протиправних завдань, перевірку спроможності гарантувати національну безпеку в кризовій ситуації він би не пройшов. Проте відзначимо і деякі позитивні ознаки: (1) заходи підтримки національного товаровиробника (замовник мав право передбачити як один із кваліфікаційних критеріїв – наявність власних виробничих потужностей та/або центрів обслуговування на території України); (2) голова та члени комітету з конкурсних торгів замовника були зобов'язані проходити навчання з питань організації та здійснення закупівель.

Стосовно чинного Закону України «Про здійснення державних закупівель» від 10.04.2014 р., то незважаючи на те, що його ухвалили в новій редакції, суттєвих змін, порівняно з попереднім він не завдав [2], що проявилася і в невисокому рівні юридичної техніки, посліпшому характері ухвалення,

яке призвело до необхідності через кілька днів вносити нові зміни, і в незмінній структурі, порівняно з попередньою редакцією, і в збереженні ключових проблемних питань. Натомість нові виклики ставлять більш складні завдання перед Україною, для вирішення яких необхідно повною мірою використовувати регуляторний потенціал цього господарсько-правового механізму, особливо в контексті того, що було скасоване державне замовлення, з залишенням його механізмів лише щодо оборонної сфери.

В новому Законі про державні закупівлі були вирішені, принаймні частково, такі проблеми: (1) замовник зобов'язаний оприлюднювати повідомлення про проведення тендеру в мережі інтернет; (2) децю скорочені строки закупівельних процедур (від 4 до 10 днів); (3) вдвічі зменшено розмір забезпечень конкурсних пропозицій учасників; (4) з переліку процедур закупівель усунуто електронний реверсивний аукціон [3]; (5) суттєво скорочена кількість спеціальних винятків із закону про здійснення державних закупівель, хоча наразі менше суб'єктів господарського права повинні виступати замовниками [1]; (6) підстави для відмови в участі у процедури закупівлі доповнено випадками, коли учасник торгів є пов'язаною особою з членом комітету з конкурсних торгів або якщо він зареєстрований в офшорних зонах, перелік яких затверджений КМУ; (7) на позитивну оцінку також заслуговує виняток із принципу недискримінації учасників, згідно з яким затверджені КМУ товари, роботи та послуги закуповуються виключно у суб'єктів господарювання, що зареєстровані та здійснюють господарську діяльність на території проведення антитерористичної операції для відновлення інфраструктури міст після її завершення.

Таким чином, сучасний стан законодавства про державні закупівлі в Україні є перехідним, оскільки внесені зміни скоріше є косметичними і відверто недостатніми, свідчення чому є неусунення, а подекуди навіть посилення існуючих роками проблем. Виокремлюючи дві найбільш проблемні сфери здійснення державних закупівель: охорону здоров'я, національну безпеку й оборону, дисфункції в яких є в цілому однотипними, необхідно визначити два рівні реформування спеціального законодавства: (1) усунення базових проблем: удосконалення систем планування і контролю за раціональним використанням коштів, забезпечення своєчасного задоволення державних потреб, поряд із скороченням строків для придбання продукції, закріплення ефективних антикорупційних засобів, як ключової гарантії цільового використання внутрішніх і зовнішніх інвестицій, та господарсько-правових санкцій; (2) перехід до безпосереднього стимулювання інноваційного розвитку правовими засобами державних закупівель, збільшення інвестицій на придбання високотехнологічної продукції та обладнання для потреб вітчизняної промисловості та сільського господарства.

Список використаних джерел:

1. Олефір А.О. Господарсько-правове забезпечення державних закупівель у сфері охорони здоров'я: теоретичні та практичні аспекти: моногр. / А.О. Олефір. – Х.: Юрайт, 2012. – 456 с.
4. Олефір А.О. Закон про державні закупівлі: початок реформування / А.О. Олефір // Щотижневик АПТЕКА. – 2014. – № 22 (943). – С. 10 – 11.

5. Олефір А.О. Правовий механізм державних закупівель: стимулювання інноваційності виробництва медичної продукції: моногр. / А.О. Олефір. – К.: Юстініан, 2014. – 447 с.

Остапенко Ю. І., к.ю.н., асистент

кафедри господарського права

Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого

МОДЕРНІЗАЦІЯ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ

Інтенсивний процес інформатизації більшості сфер суспільного життя є одним з найважливіших чинників соціально-економічного та інтелектуально-духовного розвитку людства. Активне запровадження інноваційних технологій у телекомунікаційну сферу протягом останніх десятиліть сприяло формуванню нового типу світової економіки, де серед ключових факторів конкурентоспроможності виступають інформація, якість телекомунікаційних мереж та доступ до них.

Сьогодні від рівня телекомунікаційної галузі залежить функціонування всіх секторів економіки. Завдяки інноваційному прогресу саме у телекомунікаціях виникли технології п'ятого порядку, що базуються на функціонуванні єдиної інформаційно-комунікативної мережі Інтернет. Рівень та забезпечення функціонування телекомунікаційної системи, в межах якої існує ринок телекомунікаційних послуг, впливає не тільки на розвиток регіональної та національної системи економіки, але і на обсяги та інтенсивність міжнародних економічних відносин.

Телекомунікаційна сфера як функціональний інфраструктурний комплекс економіки об'єднує сукупність окремих ринків базових телекомунікаційних послуг (мобільного зв'язку, радіоринку, Інтернет-послуг тощо), пов'язаних із господарською діяльністю, зокрема, з експлуатації інфраструктури, різнопланової за технічними характеристиками, способами передачі інформаційних продуктів та як об'єкт застосування засобів державного регулювання. Слід зазначити, що законодавче забезпечення телекомунікаційного комплексу здійснено Законом України «Про телекомунікації» ще у 2003 році. Однак враховуючи те, що до нього внесено більше двадцяти змін та доповнень, продуктивного і оптимального врахування сучасних публічних, корпоративних та приватних інтересів у цій сфері так і не відбулося, а окремі ринки та технічні засоби передачі сигналів як були так і залишилися поза увагою вітчизняного законодавця, що лише зумовлює накопичення проблем інвестиційного та інноваційного характеру.

Треба підкреслити і те, що на момент розроблення та прийняття Закону України «Про телекомунікації» телекомунікаційні відносини, як уже зазначалось, фактично зводилися до спілкування та поширення некомерційної інформації, то зараз вони значно ускладнилися й урізноманітнилися: тепер вони пов'язані з передачею, трансляцією та реалізацією інформаційної продукції. Разом із цим сформувався окремий сегмент національної економіки – Національна телекомунікаційна система, в рамках якої реалізуються комер-